

A KÚRIA mint felülvizsgálati bíróság

Kfv. II. 39.138/2011/6.szám

A Kúria a dr. Sarka Attila ügyvéd által képviselt felperesnek jogtanácsos által képviselt Megyei Rendőr-főkapitányság alperes ellen rendkívüli haláleset tárgyában hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított perében, mely perbe a felperes pernyertessége érdekében a dr. Sarka Attila ügyvéd által képviselt beavatkozó beavatkozott, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság által 2011. május 11. napján meghozott 4.K.20.148/2011/4. számú jogerős ítélet ellen a felperes és a felperesi beavatkozó által 5. sorszámon benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Kúria a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság által hozott 4.K.20.148/2011/4. számú ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest és a felperesi beavatkozót, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 30.000 (azaz harmincezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felperest és a felperesi beavatkozót, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az államnak - külön felhívásra - 36.000 (azaz harminchatezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak helye nincs.

I n d o k o l á s

A Nyíregyházi Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztálya megismételt eljárásában szám alatti lakos rendkívüli halála ügyében a hatósági eljárást - bűncselekmény megalapozott gyanúja felmerülésének és az eljárás továbbfolytatására okot adó körülmény hiányában - megszüntette a 2010. szeptember 16-án kelt 15010/15092/2009/ált.számú végzésében.

A felperes (a néhai gyermeke) fellebbezése folytán eljáró Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Osztálya a 2009. november 12. napján kelt 15000/7378/2010/ált.számú végzésében az elsőfokú végzést helybenhagyta.

A hatóság a megismételt eljárás során széles körű bizonyítást folytatott le, ennek keretében kihallgatta az Országos Mentőszolgálat munkatársait, a helyszínrre kikerkező rendőröket, a szomszédokat, az elhunyt özvegyét, beszerezte az igazságügyi mérnöki szakértő véleményét, értékelte a halottszemle adatait, a boncolás eredményét, az orvos-szakértő véleményét, az elhunyt egészségügyi, pszichés állapotára vonatkozó adatokat, majd megállapította: kizárt, hogy külső fizikai segítséggel került ki a lakása ablakán 2009. június 5-én 17:54-kor bekövetkezett halálát

megelőzően.

A közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálatát kérve a felperes állította, hogy a hatóság tényfeltárási kötelezettségének nem tett eleget, mert részletesen nem vizsgálta az idegenkezűség lehetőségét, az elhunyt özvegyének személyes, anyagi haszonszerzési motivációját. Érvelt azzal is, hogy a hatóságok a hiányos tényállás alapján téves jogi következtetéseket vontak le. A felperes vitatta azt is - a mérnöki vélemény megállapításával szemben -, hogy a szoba padlóján álló elhunytat nem lehetett kilőni az ablakon.

Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletében a felperes keresetét elutasította. Hivatkozott a 23/1994.(X.26.) BM rendelet (továbbiakban: BM rendelet) 4.§ (1) bekezdés c) pontja alapján arra, hogy az öngyilkosság miatti halál rendkívüli halálnak minősül, melynek vizsgálata során az eljáró hatóságokat a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 50.§ (1) bekezdése alapján terheli a tényfeltárási kötelezettsége. Az elsőfokú bíróság ítéletében részletesen ismertette a közigazgatási hatósági eljárás bizonyításának adatait, így a tanúvallomásokat, a szemle adatait, pszichiátriai kezelésére vonatkozó orvosi dokumentáció adatait, utalt a cselekvőképességet korlátozó gondnokság alá helyezés iránti eljárásra és részletesen idézte az igazságügyi műszaki szakértő megállapításait. A bíróság a felperes által kifogásolt körben azt állapította meg, hogy a halál előtti eseményekre vonatkozó előadásával [pontosan mit látott a szobába belépve] kapcsolatban, az özvegyi tanúvallomás és a rendőri jelentés közötti eltérésre az özvegy ésszerű magyarázatot adott 2010. április 12-ei meghallgatásán. A bíróság úgy értékelte, hogy az özvegy nyilatkozata - az igazmondás, szavahihetőség jellemzői alapján - nem vonható kétségbe. Az ellentmondás tekintetében azt állapította meg, hogy a 2009. június 5-i jelentésben és tanúvallomásában előadottak nem a 2009. június 5-i eseményekre vonatkoztak, ezért ezek az özvegyi tanúvallomás valóságtartalmát nem vonták kétségbe. Érvelt azzal is a bíróság, hogy több tanú vallomása és az orvosi iratok igazolják az elhunyt öngyilkossági kísérleteit, ilyen irányú szándékát. Ennek a ténynek kiemelt jelentőséget tulajdonított.

A jogerős ítélet ellen a felperes és a felperesi beavatkozó nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az eljáró hatóság új eljárásra és új határozat hozatalára kötelezését kérték.

Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság törvénysértően utasította el a keresetet, és eljárása során megsértette a Ket. 50.§ (1), (4), (5) és (6) bekezdésében írt tényállás tisztázási kötelezettségét, valamint a BM rendelet 4.§ (1) bekezdés a) pontjában írtakat. Hangsúlyozták, hogy a közigazgatási eljárás lezárására csak akkor kerülhetett volna sor, ha a közigazgatási eljárásban beszerzett bizonyítékok egyértelműen és kétséget kizáróan kizárják azt, hogy a halál bűncselekménnyel összefüggésben következett be. Állították, hogy ha a beszerzett bizonyítékok ellentmondásosak és aggályosak, úgy a hatóságnak ismeretlen tettes ellen el kellett volna rendelnie a nyomozást és nem foglalhatott volna állást a büntetőeljárás lefolytatása nélkül. Perdöntő bizonyítéknak tekintették, hogy a helyszíni szemlét végző rendőröknek másként mondta el a halál előtti történéseket, mint ahogy az a későbbi - hatósági eljárás során tett - nyilatkozataiban szerepel. E körben hiányolták, és szembesítését. Álláspontjuk szerint az ügy megítélése szempontjából kiemelt jelentősége van annak is, hogy a kizuhanást megelőzően fizikai kontaktusba került-e férjével (próbálta visszahúzni vagy sem) vagy csak az ablakból kizuhanó férjének fejét látta a szobába belépve. Hangsúlyozták, hogy az igazságügyi mérnöki szakvéleményben a szakértő nem zárta ki, hogy az ablakpárkányon ülő vagy álló felsőtest kis erővel történő meglökésével, megtolásával is bekövetkezhetett az adott zuhanás. Ez álláspontjuk szerint az idegenkezűség tényleges megtörténtét igazolja. Véleményük szerint ez a szakértői megállapítás azért is jelentős, mert több tanú és többször látta korábban azt, hogy az ablakpárkányon guggolt. A korábbi hatósági eljárás kötelezésére figyelemmel állították, hogy azt is

tisztázni kellett volna, hogy az ajtóban benne volt-e belülről a kulcs. Hivatkoztak arra is, hogy a hatóság korábban előírta a lakás méretarányos rajzának elkészítését, ezzel együtt újabb helyszíni szemle megtartását, amely elmaradt. Hiányolták számos más kérdéssel (a szoba berendezési tárgyaival és elhelyezkedésével, az ablak előtti papucsokkal) kapcsolatos előadások részletes vizsgálatát is. Fontosnak tartották annak vizsgálatát is, hogy a 2008 márciusában eladott rendelő, orvosi praxis és személygépkocsi vételárából befolyt, kb. 15.000.000 forintos összeg sorsa miként alakult; összefüggésbe hozható volt-e az elhunyt halálával az anyagi haszonszerzési érdek. Nem értettek egyet azzal a szakértői megállapítással, hogy a szoba padlóján álló emberi testnek mellkas tájékon történő megtolása vagy meglökése esetében a párkányon nem tudott volna átfordulni a test.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte.

A Kúria a jogerős ítéletet a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 274.§ (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el és a jogerős ítéletet a Pp. 275.§ (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálva azt állapította meg, hogy a felperes és a felperesi beavatkozó felülvizsgálati kérelme nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a perben releváns tényeket feltárta, a rendelkezésre álló bizonyítékokat egyenként és összességében értékelte, a vonatkozó jogszabályokkal összevetette megállapításait és döntésének logikus indokát adta, így a jogerős ítélet meghozatala során nem vétett a tényfeltárási kötelezettségre vonatkozó előírások és a bizonyítás szabályai ellen.

Hangsúlyozza a Kúria, hogy a BM rendelet 4.§ (1) bekezdés c) pontja rendelkezései folytán minősül halála rendkívüli halálnak.

Az 1/2006. ORFK utasítás 2. pontja alapján a rendkívüli halál kivizsgálására irányuló eljárás célja a halál okának és körülményeinek a tisztázása, az esetlegesen leplezni kívánt élet elleni bűncselekmény gyanújának megállapítása vagy annak kizárása. Az 1/2006. ORFK utasítás 7. pontja értelmében az ilyen eljárás lefolytatására a Ket. szabályait kell alkalmazni.

Az elsőfokú bíróság által vizsgált közigazgatási határozatok meghozatala során a hatóság a Ket. 50.§ (1) bekezdése alapján köteles volt halála szempontjából releváns tények, körülmények megállapítására. A Ket. rendelkezéseinek betartása a hatóságot és nem a bíróságot terheli, mivel a Ket. a hatósági eljárás és nem a peres eljárás szabályait tartalmazza. Ez okból az elsőfokú bíróság - alkalmazás hiányában - a Ket. rendelkezését nem is sérthette eljárása során.

A felperes és a felperesi beavatkozó felülvizsgálati kérelmében azt kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe azokat a kifogásait, amelyet a hatósági bizonyítás eredményét, annak helyt állóságát, megalapozottságát illetően tett, s amelyekkel az műszaki szakértő megállapításait vitatta.

A felperes és a felperesi beavatkozó ezen felülvizsgálati érvelése azért nem alapos, mert a szakértői véleményt a perben a felperes ugyan érdemben vitatta, mégsem kérte a perben igazságügyi szakértő kirendelését, így a felperes a szakkérdést érintő perbeli állításait - a Pp. 164.§ (1) bekezdés szerint rá háruló bizonyítási kötelezettség ellenére - nem bizonyította, melynek következményeit a Pp. 3.§ (3) bekezdése alapján viselni köteles.

Mivel az elsőfokú bíróságtól a felperes nem kérte igazságügyi műszaki szakértő kirendelését a hatósági eljárásban beszerzett szakértői vélemény megállapításainak cáfolatára, ezért az elsőfokú eljárásban igazságügyi szakértő véleményének beszerzésére nem került sor, a felperes állítását megfelelően nem támasztotta alá. Ez okból alaptalan az a felülvizsgálati érvelés, hogy a jogerős ítélet törvénysértő, mert nem megfelelő szakértői véleményen alapul. Bizonyítási indítvány hiányában a bíróság szakértő kirendeléséről nem dönthetett, a perben felmerült szakkérdést a hatósági eljárás és a per adatai alapján kellett elbírálnia, mivel a közigazgatási perben a hivatalból elrendelhető bizonyításnak kötött és ebben az eljárásban nem érvényesülő szabályai vannak [Pp. 336/A.§ (2) bek.].

A felperes és a felperesi beavatkozó vitatta az elsőfokú bíróság megállapításainak és végkövetkeztetéseinek helytállóságát is.

A Kúria rámutat arra, hogy a felülvizsgálati ügyekben követett töretlen gyakorlat szerint a felülvizsgálati eljárás keretében a bíróság mérlegelésébe tartozó kérdés - így a bizonyítékok értékelése - általában nem vizsgálható és nincs lehetőség a bizonyítás adatainak újabb egybevetésére és értékelésére. Felülmérlegelésre csak kivételes esetben kerülhet sor, ha a tényállás feltáratlan maradt, iratellenes, vagy okszerűtlen, illetve logikai ellentmondást tartalmaz.

A Kúria a felülmérlegelésre okot adó körülményt a perben nem észlelt, mert a rendkívüli haláleset miatt megindult közigazgatási eljárásban a hatóság feladata elsődlegesen az, hogy megállapítsa fennáll vagy sem olyan körülmény, mely alapjául szolgálhat a büntető- vagy szabálysértési eljárás megindításának. A haláleset kapcsán kiemelt szerepet kap az idegenkezűség hatósági vizsgálata, és az e körben elfogadott hatósági álláspont ellenőrzése lehet a közigazgatási perben a bírósági felülvizsgálat tárgya. A perbeli esetben a széles körűen lefolytatott bizonyítási eljárás nem tárt fel olyan körülményt, amely néhai halálával kapcsolatosan azt valószínűsítette volna, hogy abban más személynek volt szerepe. Ezzel szemben a rendelkezésre álló bizonyítékok alapvetően azt igazolták, hogy öngyilkos lett.

A peres eljárásban bizonyításra köteles felperes sem jelölt meg olyan körülményt, mely kétséget ébreszthetett volna a hatósági érvelés helyt állóságát illetően, így az elsőfokú bíróság a bizonyítékok értékelésének szabályait nem sértette. A felperes által felvetettek feltételezések voltak, de olyan körülményt a felperes sem igazolt, amely a feltételezésen túlmenően az általa állított tények akárcsak részbeni fennállását igazolta volna.

Kiemeli a Kúria a hatóságnak a rendkívüli halál miatt indult közigazgatási eljárásban nem feladata a rendkívüli körülmények között bekövetkezett elhalálozás valamennyi körülményének, okának feltárása, a felmerülő összes kérdés megválaszolása. A hatóság kizárólag azt köteles kivizsgálni, hogy a rendkívüli halál idegenkezűség eredménye-e, ezért eleget tesz a hatóság a tényfeltárási kötelezettségének, ha kétséget kizáróan - perbeli esetben a valószínűsítés legmagasabb fokáig - tisztázza, hogy a halál kapcsán az idegenkezűség nem állapítható meg, büntető- illetve szabálysértési eljárás megindításának feltételei nem állnak fenn, ezért az e követelménynek megfelelő hatósági eljárást törvényesnek minősítő ítéleti megállapítás nem jogsértő.

Az elsőfokú bíróság által vizsgált közigazgatási hatósági eljárás keretében széleskörű bizonyítási eljárás lefolytatására került sor, a hatóság a beszerzett bizonyítékok egyenkénti és összességében való értékelése alapján vont le azt a következtetést, hogy halálának körülményei kapcsán bűncselekmény megalapozott gyanúja nem merült fel, az eljárás továbbfolytatásának feltételei nem állnak fenn. Az eljárás jellege folytán a hatóság és a bíróság is csak közvetett bizonyítékok alapján tudott tényeket megállapítani és következtetéseket levonni. Az elsőfokú bíróságnak a törvényességi

felülvizsgálat keretében a mérlegelési jogkörben hozott határozatok bírósági felülvizsgálatára vonatkozó rendelkezéseket kellett betartania [Pp.339/B.§], és azt kellett vizsgálnia, hogy a hatóság megtartotta-e az eljárására vonatkozó szabályokat, különösen a tényfeltárás és a bizonyítás szabályait, továbbá az elvégzett mérlegelése, bizonyítékok értékelése kellően megalapozott és logikus érvelésen nyugszik.

A bíróság ezen kötelezettségének eleget tett, mert részletesen vizsgálta a hatóság által beszerzett bizonyítékokat, azok tartalmát, súlyát, egymáshoz való viszonyát, majd ez alapján arra a következtetésre jutott, hogy a bizonyítékok értékelése megfelelő volt, ez okból a hatósági megállapítás törvényes és megalapozott.

Az elsőfokú bíróság okszerűen mutatott rá arra, hogy szavahihetősége nem kérdőjelezhető meg, mert a hatósági eljárás során tett nyilatkozatainak határozottsága, egyirányúsága ezt kizárja. A tanú a 2009. júniusi jelentésben foglaltaktól eltérő nyilatkozatát következetesen, minden esetben teljesen azonos tartalommal tette meg, ezért ésszerű magyarázatként fogadható el az, hogy a 2009. június 5-i rendőri jelentésben foglalt kijelentések nem az adott napra, hanem korábbi időpontban történetekre vonatkoztak, így lényegében ellentmondás az elhunyt özvegyének nyilatkozatában nem állt fenn.

Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletében utalt arra, hogy a helyszínelést végző, tanú vallomása szerint a kulcs az ajtóban belülről - a szoba felől - volt elhelyezve. E körben eltérő bizonyíték nem merült fel, e körülmény utóbbi feltárása - különösen az idő múlása miatt - már lehetetlen. Ezért a felperes és a felperesi beavatkozó e körben való bizonyítást alap nélkül hiányolták, mivel e tanúnyilatkozaton túlmenően a tényállás tisztázására már nincs mód.

A felperes és a felperesi beavatkozó által állított egyéb körülmények vizsgálatának hiánya vagy nem releváns, mert a bizonyítás adatai alapján ezek értékelése a megállapított tényállásra kihatással nincs, vagy e körben a lefolytatott bizonyítás adatokkal szolgál, tehát az állított hiányosság fenn sem áll.

A felperes és a felperesi beavatkozó 15.000.000 forint meglétére, annak elköltésére és az elhunyt özvegyének haszonszerzési céljára vonatkozó hivatkozásai szintén nem alkalmasak a megállapított tényállás cáfolatára és a levont jogi következtetések vitatására. A rendelkezésre álló bizonyítékok - így különösen az elhunyt szuicid személyiségét igazoló orvosi dokumentumok, a korábbi öngyilkossági kísérletek, az elhunyt élethez való hozzáállására vonatkozó szomszédi nyilatkozatok, de az elkészült műszaki szakértői vélemény is - azt támasztják alá, hogy halála öngyilkossági szándékból történt.

Mindebből következően a Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság ítélete a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott okokból nem jogszabálysértő különös tekintettel arra is, hogy a bíróság eljárása során nem is alkalmazhatta a felperesek által hivatkozott Ket. 50.§ (1), (4), (5) és (6) bekezdésében foglaltakat, mivel ez a hatósági eljárásra vonatkozó szabályozás. Az elsőfokú bíróság a BM rendelet 4.§ (1) bekezdés a) pontjában írt rendelkezést sem sérthette, tekintve, hogy az a közlekedési és foglalkozás körében bekövetkezett balesetre irányadó szabályozást tartalmaz, amely a perbeli esetre nem vonatkoztatható.

Erre figyelemmel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275.§ (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felperes és a felperesi beavatkozó a Pp. 270.§ (1) bekezdése folytán a felülvizsgálati eljárásban is

alkalmazandó 78.§ (1) bekezdése és 83.§ (1) bekezdése alapján egyetemlegesen köteles megfizetni az alperesnek a felülvizsgálati eljárásban felmerült perköltségét. Az alperes részére megállapított perköltség összegét a Kúria a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§ (3) és (5) bekezdése, valamint a 7/1983.(VIII.25.) IM rendelet 13.§-a alapján állapította meg.

A felperes és a felperesi beavatkozó egyetemlegesen köteles viselni az 1990. évi XCIII. 50.§ (1) bekezdése szerinti mértékű felülvizsgálati illetéket a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése alapján.

Budapest, 2012. június 27.

***Dr. Fekete Ildikó sk. a tanács elnöke, Dr. Tóth Kincső sk. előadó
bíró, Dr. Kalas Tibor sk. bíró***